

Julijana Adamović
SUNCE NA ŠALTERU

LJUBILI SMO SE DVOJEZIČNO

Ljubili smo se двојезично
ispod ploče
sunovrat na prozoru
zavoda za zapošljavanje
na uvenulom listu
žig mjeseca oktobra
љубили смо се тако двојезично
da su nam se smijali
lijepi бели анђели
jezušeki i аждахе žute
na zgradi
gdje ulaze djeca
a izlaze starci
postidjelo se sunce
ljubakali smo se dvopismeno
u plićaku
ispred zavoda река
rijekom речи јеће
od papira
хартије
brodovi poslijeratni
oplovili granice od перса
i šarene krilate ploče
да опет летимо
u dva paralelna svemira

VJETAR

razvišila sam se
unekoličila
pa lelujam
kao zmajica na žici
šarenu mi misao
vjetar zapetljao
neka pljune moje praporce
onaj koji ih je progutao

prije mraka
svakako
u sebe da se vratim

NA POČETKU KRAJ

Odnos je započeo kao čista energetska razmjena
S bojom purpura
Božansko pretakanje
Plus ono što se ima za ono što nekome treba
Do nevremena
Do sata kad se ispod oblaka okotio čupavi sraz
Sudar na brvnu
Iznad ponora sloboda
Očaj na poprištu ogoljelih potreba
Kad se umorimo
Igramo se tako da samo onaj drugi prosuđuje
Prvi je u pravu i neće to tako ići.
Neće tako dalje.
Sloboda se piše velikim slovima, to znam.
Ali, gdje se zakorijenila ljubav
Ugušila dračom
S palacavih jezika otalio med, gdje?
Oči su nam zgasnule.
U to ime,
Ne umivam se više na pojilu za Bogove,
Moj kočoperni jastrebe.

SITUACIJA NA TRŽIŠTU KAPITALA

Dok mi je praunukom Sputnjika milovao goljениčnu kost
Cjelovom blagoslivljao regio supraclavicularae,
mmm
kako to volim
cerebralno smo kopulirali.
«Mani se onoga što u Mjesec gleda i njegovog alter ega,
možeš ti i bolje», usput mi mentalni ljubavnik reče.
Oh, Mr. Smith, John Smith,
zaboga gdje ste?
Mrzim njegov jaki super ego
i opijati na kojem je ta triling teza nikla.
I zašto baš uvijek kasno shvatim

što sve ja nisam i što još nisam stigla?
Kad ostanem sama sa sobom
Pa se vraćam onome što mirisnu djecu pravi,
Dok kosilica bukom jede zeleno,
On šuti i šiša male trave na golo.
Novi krtičnjak obično zaledi stanje:
Davno je mrtvo formalno strujno kolo.
Mene peru danonoćne sanje:
Evo mi opcije opet u orbiti!
Između dva okreta žlicom
naši se vreli zalogaji polako hlade.
Dok su mi kretnje sve brže, a kružnice manje
Plešem oko štange na ovoj burzi nade.
Oh, Mr, Smith; John Smith,
zaboga gdje ste?
Zar ne vidite što mi moj klimavi ego
i đubre estrogen rade?
Recite samo,
Ima li za moju nježnu amigdal
(da ne kažem «badem»),
Za moju krhku svjetleću točku
(što vatromet bi htjela biti)
za moju promiskuitetnu sivu tvar,
(u ova škrta vremena)
barem još mrva tople nade?

ČITANJE

Imala sam na sebi donje rublje,
naočale za čitanje s crnim okvirom
i nemar žene koja stari.
Jer, tješim se,
takve elementarne nepogode strpljivo čekaju
samo one koji su imali sreće.
U tom isječku posebno sam svoja,
ne priznajem vremenska odstojanja
kao dio ratne taktike.
Bojevo oružje drugih žena,
nabijeno kolagenom,
elastično i podatno,
odapeto otrovnim jezikom.
Ranjava me,
ali nedovoljno za poraz.

*Nešto drugačije gazim sebe ,
tvrdila sam, izvlačeći na svjetlost komad papira,
Sve je to u glavi
i sve ovisi kojom misliš.*
Smješkao se strateški raspoređujući šake,
zauzimajući kote,
pokušavajući pretpostaviti
čime ću ga iznenaditi,
zateći dodirom,
stihom ili snom,
paranoičnom konstrukcijom.
*Čitat ću ti nešto što je toliko moje
da mora da sam napisala ja,
samo sam zaboravila kada.*
Iz stakla se preko okvira rascvjetale bore,
zlatovez moga postojanja
Od previše kikotanja,
tješi me,
Čitaj mi
Čitam mu
Kosturka je preplašila Ribara
Dok žene trče s vukovima
Između nas titraju slova
prelomljena kroz kap
s malo prolaktina

PREDBOŽIĆNA

Iščupajmo grop
Iz grla
Želuca
Utrobe materine dok nas rađa
Rastegnimo ga na štavilu
Utanjenog do prozira
Izrežimo pahulju
Za vrata šupe zbog koje nas je ostavio Gašpar
Unutra
Bez paljenja svjetla
Ispod groblja kosilica
Sanjki i alata
Pod stiskom kartica i kreditnih rata
U prašnjavao peki
Ljubav spava

Upokojimo je

Ostružimo strahove žežene
Ljubomore i bijesove
S potiljka i bedra
Oznojenih dlanova
Izvaljajmo kolače za blagdane
Pred koje smo ostavili Melkiora
Uplakana
U svim prijašnjim i budućim ženama
Počiva ljubav
Upokojimo je

Raspimo se zvjezdano po boru
Pod koji ćemo sutra leći
Skupa s novopronađenim Bogom u jaslama
S molitvom
Da gle nas
Da lijepi smo
Da volimo se
Da hvala ti Bože što gladni nismo
Osim ljubavi ničega
Da molimo te
Nauči nas voljeti
Sebe
Bez Baltazara
Uspokojimo se

SUNCE NA ŠALTERU

Na šalteru banke
Sunce je zasjelo
Kao iscjelitelj na kanceru.
Uglavnom prva smjena, s malo pauze
I redovita plaća,
Jer i Sunce ima rate kredita
Za krov pod nebeskim krovom
I cipele što se pred jutro smanjuju.

Na šalteru banke Sunce stisne želudac
I broji ljudima ono što nemaju.
Daje im da im se poslije uzme više od toga.
Prsti Suncu trnu.

Dobar dan, izvolite, govori,
Kako vam mogu pomoći?
Otkrije usput modre oblačke ispod sunčanih vjeđa,
Otkrije osmijeh star 4000 godina,
Otkrije tajnu mapu facijalnih mišića
Koja nema veze s uputama poslodavca.

Sunce se smiješi i miluje
Jer je to u njegovoj prirodi,
Jer je to ono čime pobjeđuje leukemiju,
Način na koji se udomljuju bezdoma djeca,
Način na koji se grle zaduženi očevi,
Na koji se tješe rastrošne kćeri,
Ne osuđuju muževi na burzi rada
I oni u čijem je probušenom džepu
Paket dionica obližnjeg ugostiteljskog objekta.

Budite spremni!
Moguće da vas kod nekog naloga za novčanu isplatu
Sunce sa šaltera iznenadi,
Da vam obznani glazbu
Neobičnu,
Kantautorsku,
Da vas napoji na izvoru rijeke Jadro,
Upozna s Bogom u cipelicama,
Učini da plivate s pastrvama.

Moguće da vas nauči kako se hrabro nositi s pobjedama,
Reći Oprosti! i Hvala!
Kako se sastaviti,
Uroniti u sebe.

Moguće da vas kod neke od isplata s vašeg ranjenog računa
Ovo Sunce zagnjuri u ruke moćnog Praoceana,
Zaplete u njegove prosjede morske trave,
Utopi u milijun neuronskih koralja.
Da vas nauči disati,
Udahnuti izdahe i izdahnuti udahe,
Istopiti se i nestati.
I na koncu sebe nastati novim,
Božanskim i stvarnim,
S nogama duljim pet centimetra
I bez kurjeg oka.

I da vas na kraju tog puta bez povratka
Ovo Sunce za kraljevsku trpezu posjedne
Da ispijete vino iz podruma NLO-a
U čast rođenja sestre
Koji nikada niste upoznali.
U čast Mjeseca na prozorskoj klupičici Svemira.

BIRDS FLYING HIGH*

Uvijek prespavam trenutak
Kad se mimoidemo
Ili nešto prespava mene
Navečer meka postelja
Na ormariću krema za pete
Nevenom diše noć
Negdje daleko pas veselo laje
Sutra je opet tvoj dan
Jutrom s lica voda odnese
Koješta
Mirise i snove
Niz slivnik skliznem prpošna
Ostane samo teška ruka
I bolno bedro
Sve je zamorno
You know what I mean
Sjećanje na veselog zmaja
S kojim neću letjeti
Peta koju ću pustiti
Nemam snage misliti na to
Ne barem danas
Ne barem vječnost
Koliko znam
Sve dok opet ne zaspem tupo
Toliko da se zaobiđem
Zateknem se jutrom u bojama
Butterflies all havin' fun
Svaka boba grožđa u zdjeli voća
Vrijedna je divljenja
Na stopalu i u zraku
Nevenova mast
Birds flying high
Letim i ja

(za N. Simone)

ETNA

U nekom od prvih trzaja,
U gužvi riječi bez daha,
Po pijesku sam čvrsto povukla trag.

Imam granu koja se teško zapali.

Kad se vatra dogodi
Plamti strahom
Da se netko prije ne dosjeti;
Zbog toga je brižno
Zalijem sama.

Na stratištu rijetke sreće očaj dugo tinja
Grana me guši oblacima dima.

Pokora je ne vidjeti da i druge oči peku.

Ili, ja granu prerežem
Za svaki slučaj,
Zapletena između vjere i nevjere
Da tu istu vjeru nekome dam.

Dok mi se čini da divlje plešem
Do grla sam u pijesku
Ni tuđa ni slobodna.

Misli lijepim pepelom,
Želje punim lavom.

Par će zagrljaja
biti sasvim dovoljno.

Potom,
Udaljena blizinom šest ljudskih života,
odgurnem te naglo.

Ti me tjeraš da se vidim.
To ne volim.

Stisnem šake,
poništim srce,
zaledim oči.

Erupcije nije bilo.

MOLITVA

U zdjelicu na rubu stola
Zalutalo malo kavijara
Prsti se janjetinom ližu
Turšija
Čaršija
U ime Oca i Sina
Süleyman se gleda
U naslonjaču od samta
S nišanom na postelju susjeda
Kava se pije
Jaganjče Božji
Što u utrobi pjevaš
Ovo nije moje vrijeme
Ovo nisu moji ljudi
Smiluj mi se!
Jaganjče Probavljeni,
Pomozi mi da shvatim
Dužni metar knjiga
Smeđih
I Crvenih
One koji prste upiru
Pomozi i smiluj se
U polju kraj puta
Dok s listom kupusa
Konac svijeta čekam
Pretrnula,
Da cupkam
Il' ponizno molim:
Kristijane mili,
Grješnu od slova
Milošću me svojom
Daj,
Zakrili.

BALKANSKA

Svaki nekoliko
I prije
Kao ispod čekića
Za zrnca
Krvavih ispod kože
Za meso mljeveno
Sunce žareno
I ledini i ovcama
Čije je starije
Čije prije
Tko je od koga, koga i tko kome
I čija mater bolnije jauče
Svaki nekoliko
I prije
Zavrta se
Propuh u glavama
Krv u žilama
Junače
Drži svoje eritrocite
Na okupu
Tuđe na nišanu
Da im majku majčinu
Svako malo
A često i prije
Brojači
Trubači
Razarači
Balkanski običaji
Perpetuum mobile

KRATKA POVIJEST PENTRANJA

Umjesto da sam hodala šumom
Parkom
Ili, jednostavno, na klupu sjela,
Ja sam skakutala
Točnije, bauljala po ganglijama,
Plutala u čepu punom neurona;
Lijanom s receptora do receptora;
Do jedne točke kad sam pala,

Izgubila se u tuđoj Praznosti.
Kroz Kratku povijest svega
Viška mi je šetnja bila
I sad bih rado nazad:
U nesvijest i neznanje.
Jer lakše je biti dio svega,
Možda samo malo drugačiji,
Nešto osjetljiviji;
Mirno krčkati
U etnocentričnom potis loncu
Na nacionalnu paru.
Tu si kao aditiv protiv totalnog neukusa,
Bakterijske epidemije,
Graničnik vrenja.
Evo me sada s prečkom preko bolnog trbuha
Egzistencijalno se nabila
Glavom zapela tamo gdje hladno puše:
"Što je, zapravo, bit svega kad ionako prolazno je?"
A noge mi do stare prečke i dalje vise
Kao krpe
Za dom spremne,
Za spas plemena i nacije;
U ime fluorescentne Kroacije,
S mjehurom u ovom izdanju društvene svijesti,
S mjehurićem poput mene,
Pod se savršeno briše.
U ovim se barama ne može roniti
Postkonvencionalnim dubinama.
Na ovim vrbama i njihovim granama
Mjesta su metaforički rečeno rezervirana.
S čekićem po glavi stanovnika
Tu nema mjesta
za svjetocentrične kukce i ptice

ČOVJEČE, NE ZNAM ŠAH!

Učinilo mi se da smo počeli igrati šah.
Neočekivano, pozvao me je da sjednem pored ploče,
I između svih pijuna pomaknem baš njega.

Možda je zapravo Kula, pomislila sam.
Tako nešto bi bilo dobro jer već dulje se koprcam,
teškom mukom čupam iz mreže od šećerne vate,

Iz alata od lovca ribara
Ja – riba, Glavoč- sirena
Unezvjerena u paučinastoj mreži
Među brojnim nepripadajuća.
Već gotovo duh,
Dušica osjećaja sabijenih u bocu,
Bottled-up.

Treba mi nešto čvršćih stijena,
U more uronjenih zidina
Da skrijem se,
Predahnem.
Prijateljski odahnem i razmijenim riječ ili dvije

Ima li u toj igri kocke?, pitala sam.
Šahista se samo smješkao.
I dalje je vukao poteze
Koji sa mnom nemaju apsolutno nikakve veze.
Ili ih ne razumijem.

Moja je igra “Čovječe, ne ljuti se”.
Točnije,
Ja ću te pojesti,
Ali ti se, molim te, ne ljuti.

Djetinjasto sam odgurnula karton s figuricama.
Sve su treskom padale pokošene.
Lovitelja-osloboditelja sam
gađala školjkama,
štipala račjim škaricama
I gotovo zadavila bujajući oko njega kao aulerpa taxofilija.
Bit će da sam za ovu igru bila predugo zatočena.

Još dišem, ali šaha više nema.
Figurice sam u bijesu sam progutala,
zajedno s kockom koje nema i suigračem.
U želucu mi konji i topovi plešu.

I onda vidim da više nisam u boci.
U muškoj sam sivoj masi.
Tamo se guram s bubama i gmazovima,
sjajim kao da sam se prežderala fosfora.
Na čelu mi piše:
Pažnja! Pažnja!

Ovo je žena koja ne zna igrati šah!

Iz knjige pjesama *Sunce na šalteru*, Semafora, Zagreb, 2013.